

Idisslaren ger hållbara livsmedelssystem

Workshop – hållbara livsmedelssystem

Kjell Martinsson, NJV
Umeå 27 oktober 2009

NJV Grovfodercentrum, Umeå, 63°45'N, 20°17'E

Mjölproduktion baserad på stor andel vallfoder har flera fördelar inom nordligt lantbruk

Skörden av vallfoder är högre än skörden av spannmål, relativt sett

Vallfodret har högt näringsinnehåll pga det svala klimatet och de långa dagarna

God kunskap avseende ensilering av vallfoder

Hållbar produktion ur såväl miljömässig som etisk synpunkt

Ger tilltalande landskapsbild

NJV Grovfodercentrum, Umeå, 63°45'N, 20°17'E

Konsumtion och grovfoderutnyttjande hos idisslare

Mjök och kött: Produktion och kvalitet

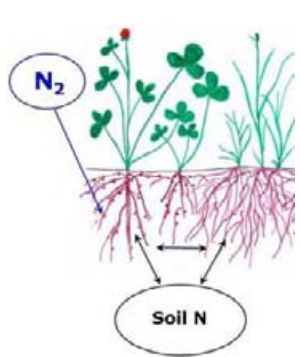
Skörd och konservering av grovfoder

Uthålligt jordbruk

Kvalitet hos växter för foder

Växt-mikrob interaktioner

Växtnäring i cirkulation

Balans mellan produktion av foder och djurens behov

Valfoder är den viktigaste källan för smältbara fibrer till mjölkkor

NJV Grovfodercentrum, Umeå, 63°45'N, 20°17'E

Valfodrets egenskaper är grundläggande för kornas foderkonsumtion

Valfoderandel och kvalitet är avgörande för mikroproteinsyntesen

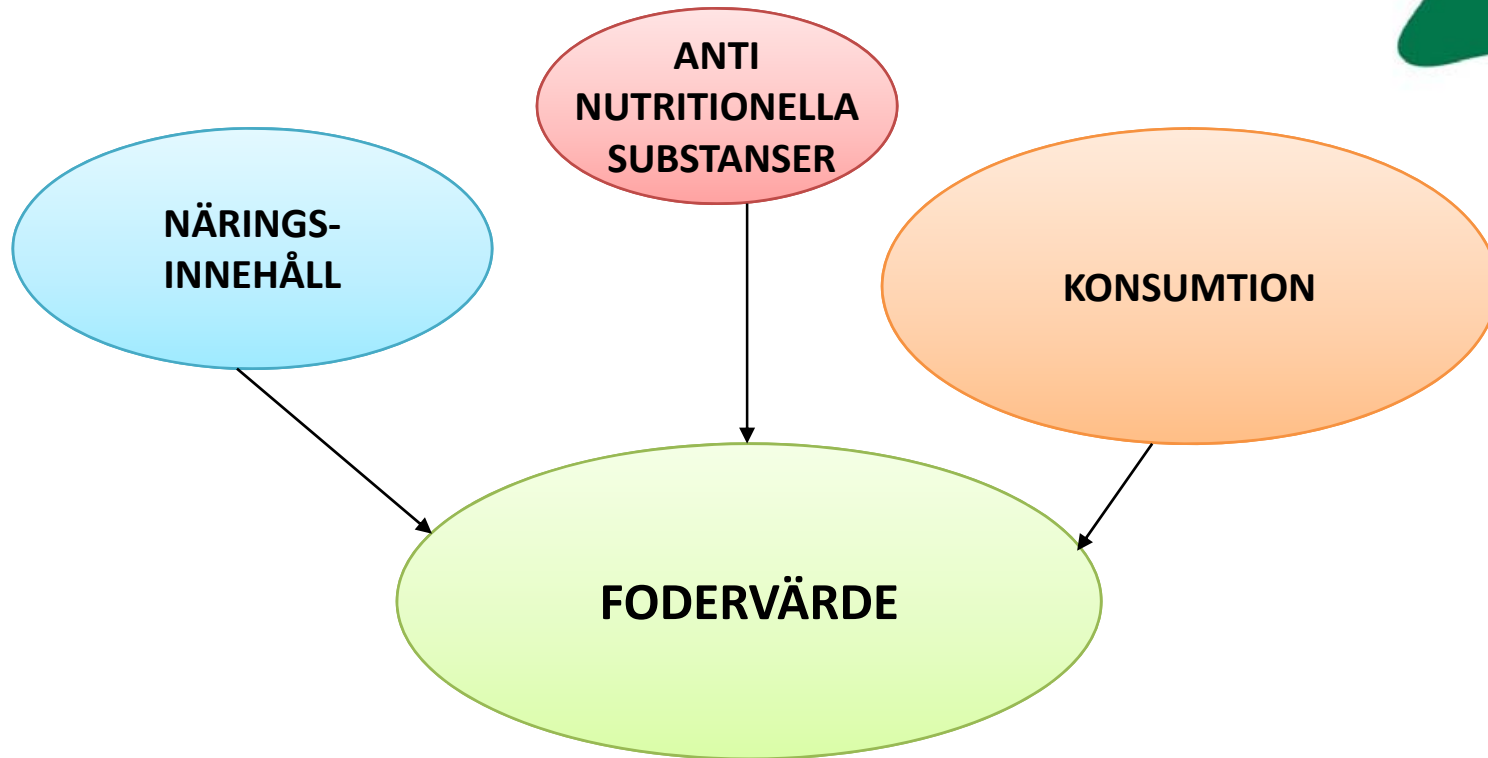
Valfodret har stor inverkan på mjölkproduktion och mjölkens sammansättning

Valfodret påverkar mjölk kvalitet och djurhälsan

NJV Grovfodercentrum, Umeå, 63°45'N, 20°17'E

Grovfodret betyder mycket

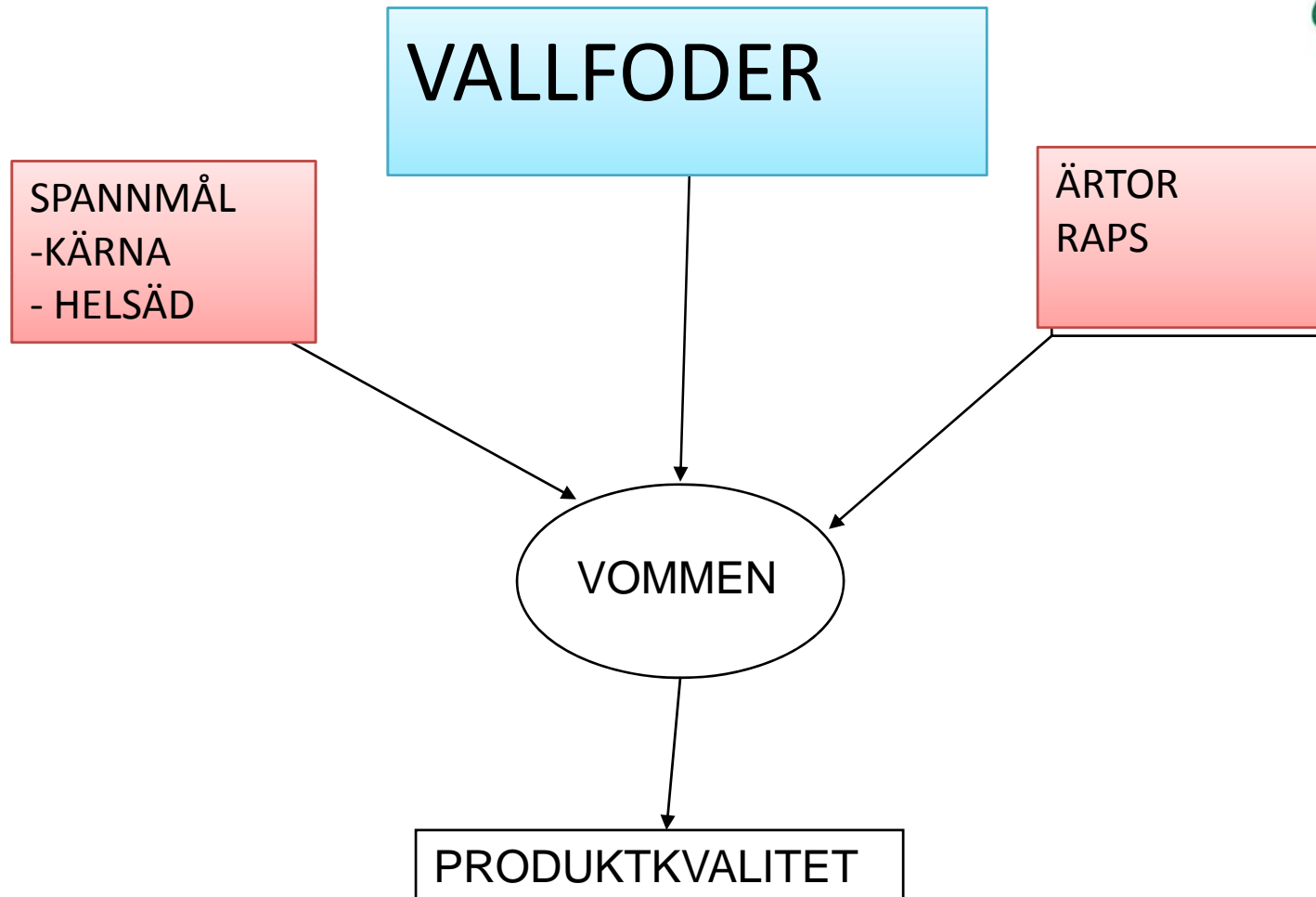
- Förtorkat ensilage ger högre konsumtion och ofta ökad proteinhalt i mjölken
- Klöverrikt ensilage ger mera mjölk än gräsensilage och oftast högre proteinhalt
- Bete, ger vid god tillgång, ökad proteinhalt

NJV Grovfodercentrum, Umeå, 63°45'N, 20°17'E

NJV Grovfodercentrum, Umeå, 63°45'N, 20°17'E

NÄRPRODUCERADE KOMPLETERINGSFODER TILL VALLFODER

NJV Grovfodercentrum, Umeå, 63°45'N, 20°17'E

Aktuella fodermedel

(förutom spannmål)

- Raps
- Ärtor
- Betprodukter (rotfrukter)
- Hetsäd
- Åkerböna
- Linfrökaka
- Lupin
- Hampa

NJV Grovfodercentrum, Umeå, 63°45'N, 20°17'E

VALLFODER UNDERSKATTAT SOM PROTEINKÄLLA

- ÖKAD TILLGÅNG PÅ SMÄLTBARA KOLHYDRATER
- ÖKAD MIKROBPRODUKTION
- NEDBRYTBARHET I VOMMEN

NÄRPRODUCERADE FODERSTATER KRÄVER

- Hög vallfoderkvalitet
- Mera klöver
- Ökad odling av ärter, raps, åkerböna, lupin
- Rotfrukter/helsäd för balans mellan protein och energi
- Hemmaproducerat foder har hög vomnedbrytbarhet

© 2006 Johanna Wallsten

Grovfodercentrum, SLU - Umeå. Lat 63°,35 N Long 20°,45 E

Fleromättade fettsyror i mjölk och vall

NJV Grovfodercentrum, Umeå, 63°45'N, 20°17'E

Utfodring

- Högre halter av fleromättade fettsyror när man utfodrar med hög andel grovfoder
- Bete ger ökade halter jämfört med ensilage
- Effekt av andra faktorer, ex. innehållet av socker

NJV Grovfodercentrum, Umeå, 63°45'N, 20°17'E

Essentiella fettsyror

- Linolsyra (C 18:2) och α -linolensyra (C 18:3)
- Växter kan syntetisera linol- och α -linolensyra *de novo*

NJV Grovfodercentrum, Umeå, 63°45'N, 20°17'E

FRAMTIDA FORSKNINGSSOMRÅDEN

NJV Grovfodercentrum, Umeå, 63°45'N, 20°17'E

Foder och utfodring

Harmoniserad fodervärdering – näringsinnehåll, klimatpåverkan, hälsopåverkan, produktkvalitet

Klimatsmart foderproduktion och utfodring – N-effektivitet, metanutsläpp, närproducerat foder

Foderhygien

Hälsa, skötsel och djurvälstånd

Skötsel och inhysning av unga djur

Betesdrift i stora besättningar

Den "robusta" kon – livslängd

NJV Grovfodercentrum, Umeå, 63°45'N, 20°17'E

Livsmedelssäkerhet och kvalitet

Mjök och kött som säker råvara

Foderhygien (ex toxiner) och risker för överföring

– vad kan vommen ta hand om ?

Hälsobefrämjande substanser i mjök och kött

NJV Grovfodercentrum, Umeå, 63°45'N, 20°17'E

Tack för mig!

NJV Grovfodercentrum, Umeå, 63°45'N, 20°17'E

